

הגנה במקום התחבטות

פסק דינו של בג"ץ בעתירה שהגיש אביגדור ליברמן בעניין הדלפת מידע מחקירתו ממחיש היטב את חוסר האונים המוחלט של בג"ץ הכלי יכול בפני תופעות של הדלפות ופגמים חמורים אחרים בהתנהלות מערכת אכיפת החוק.

הפרשה נפתחה בעתירה לבג"ץ שהגיש ליברמן בשנת 2008 כנגד פרקליט המדינה, ובה התבקש להורות על פתיחת חקירה פלילית בשל הדלפה לכלי התקשורת של חומרי חקירה, שנעשתה על-ידי המשטרה. התשובה של פרקליט המדינה הסבירה עד כמה קשה לברר את הנושא ודיברה גם על חופש העיתונות. באותו שלב קבע בג"ץ, כי הואיל ו"אין מחלוקת על כך שמסמך מוכמן מתיק המשטרה" הודלף לתקשורת, טוב יעשה פרקליט המדינה "אם יורה להוסיף ולחקור בעניין". ראשית משום ש"זו מצוותו של המחוקק... ושנית, נוכח כך שרבו ההדלפות". בכך הסתיים הבג"ץ הראשון, לכאורה בהצלחה.

החקירה אכן נפתחה. במהלכה התגלו קשיים, אך אני משער שקהל הקוראים לא יופתע לשמוע כי המדליף לא נמצא. התיק נסגר ביולי 2009. הערר על החלטת הסגירה, שהוגש ליועץ המשפטי דאז, מני מזוז, נדחה.

על בג"ץ היה לנקוט צעד מעשי בעניין חקירת ליברמן, ולהבהיר כי הדלפה מחקירות בין על-ידי המשטרה ובין על-ידי הפרקליטות, ואשר בה לא התגלה המדליף ולא נענש, תקנה לחשוד הגנה מן הצדק

בעקבות זאת פנה ליברמן פעם שנייה לבג"ץ, הפעם נגד מנהל המחלקה לחקירות שוטרים, פרקליט המדינה והיועץ המשפטי, כדי להורות להם להמשיך בחקירה. לא מכבר, ב-2 לאוקטובר 2011, נדחתה העתירה "לא בלי התלבטות". השופט רונינשטיין התבטא בחריפות וציין כי: "קשה שלא לבטא אי נחת מהתנהלות הרשויות בהדלפה שעליה נסבה העתירה. התופעה של הדלפה מחדרי החקירות, בעיקר חקירות רגישות ומתוקשרות, היא רעה חולה". בהמשך מוסברים הן הפגיעה בזכות החשוד להליך הוגן והן הנזק הנגרם לציבור כולו. נאמר גם, כי "על רשויות החקירה והתביעה לעשות מאמץ שהדלפות מסוג זה לא יישנו".

אני מרשה לעצמי להעריך, שלפסק הדין ולדברי התובע כחה של בג"ץ לא תהיה כל השפעה. ההדלפות יימשכו והמדליפים לא יימצאו. העולם כמנהגו ינהג וכך יעשו גם הפרקליטות, מחלקת החקירות במשטרה והמחלקה לחקירות שוטרים. הדרך להתמודד עם אותה רעה חולה של הדלפות איננה בדרכי תוכחה אלא בצעדים מעשיים. אכן, אפשר מאוד שלא היה כל טעם ליתן הוראה להמשיך בחקירה. בג"ץ אינו צריך ואינו יכול להיות גוף המפקח על אופן ניהול חקירות ועל הבטחת יעילותן. אולם יש בידיו כלים אחרים.

לכן, במקום להתחבט בשאלה אם להורות על המשך החקירה, היה על בג"ץ לנקוט צעד מעשי, ולהבהיר כי הדלפה מחקירות, בין על-ידי המשטרה ובין על-ידי הפרקליטות, ואשר בה לא התגלה המדליף ולא נענש, תקנה לחשוד הגנה מן הצדק. זו הדרך האחת, היעילה והנכונה לטיפול בנושא.

ישנו צעד נוסף, המתבקש גם הוא. צעד זה הוא בידי שר המשפטים והממשלה. מן ההכרח להקים בהקדם מערך בקרה יעיל על הפרקליטות (לרבות המחלקה לחקירות שוטרים שבמשרד המשפטים). כשם שמונה מכוח חוק נציב קבילות הציבור על השופטים, כך יש מקום להביא בהקדם למינוי נציב קבילות על הפרקליטות, שיהיה בידו לבחון, בין השאר, את ההתמודדות במכת ההדלפות.